

In het meetnet Verspreidingsonderzoek Muizen (VO Muizen) worden sinds 2005 verspreidingsgegevens van kleine zoogdieren (muizen en spitsmuizen) verzameld aan de hand van braakballen.

Het meetnet levert enorme aantallen gegevens van alle soorten muizen en spitsmuizen die met name door kerkuilen gevangen worden. We zien het meetnet over het algemeen als de belangrijkste dataleverancier voor alle soorten, maar klopt dit, of zijn er soorten die op een andere manier meer worden waargenomen?

Grote bosmuis

De grote bosmuis, die al ruim 10 jaar met een opmars bezig is vanuit het grensgebied met Duitsland, heeft een prioritaire status. Het meetnet VO muizen heeft als taak de veranderingen in verspreiding van de soort zo goed mogelijk in beeld te brengen. Lukt dit, of hebben we nog aanvullende waarnemingen nodig? Wanneer we de data vanuit het braakbalonderzoek van de laatste 10 jaar vergelijken met alle losse waarnemingen (doodvondsten, vangsten, etc) (figuur 1), dan zien we dat het braakbalonderzoek momenteel de globale verspreiding van de grote bosmuis wel in beeld brengt, maar dat het beeld vanuit de losse waarnemingen veel completer is.

Zijn de grote bosmuizen wel voldoende vangbaar voor kerkuilen? Oftewel, leent braakbalonderzoek zich wel voldoende om inzicht te krijgen in de verspreiding van de soort, of is er wat anders aan de hand?

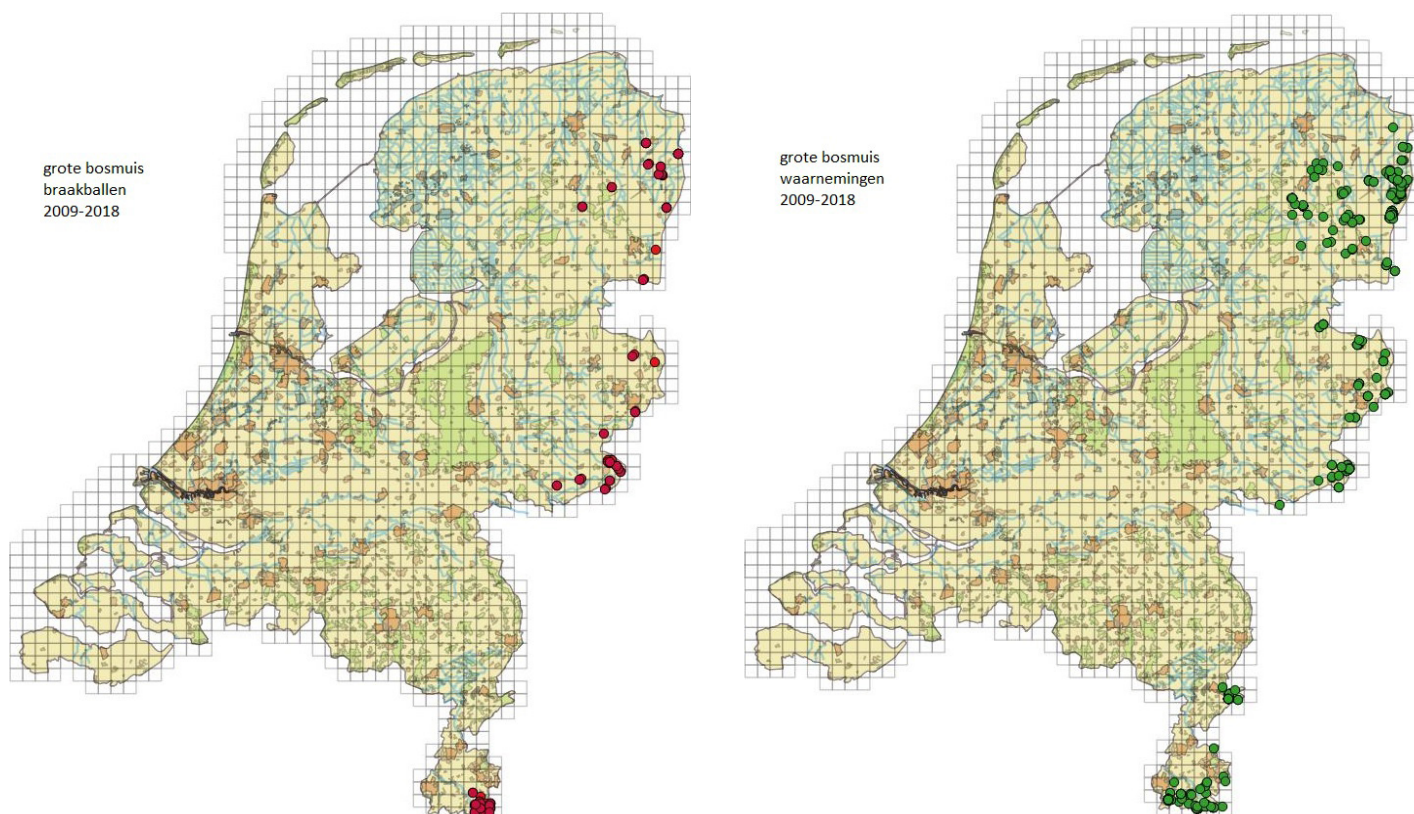
Wanneer we kijken naar het totaal aantal locaties

waarvan braakballen zijn verzameld in de periode 2009-2018 (figuur 2), dan is het duidelijk dat er grote gaten zitten in de gebieden die bemonsterd zijn. Het oosten van Groningen, Drenthe en Overijssel is relatief slecht bemonsterd en deze regio's leveren daardoor niet de data die in diezelfde periode wel als losse waarnemingen binnen zijn gekomen. Hetzelfde geldt voor Midden-Limburg. Voor soorten die geen algemeen landelijke verspreiding hebben, zoals de grote bosmuis, is het zaak om het braakbalonderzoek nog specifiek op het op dat moment bekende verspreidingsgebied te richten. Dit is één van de taken voor de komende jaren.

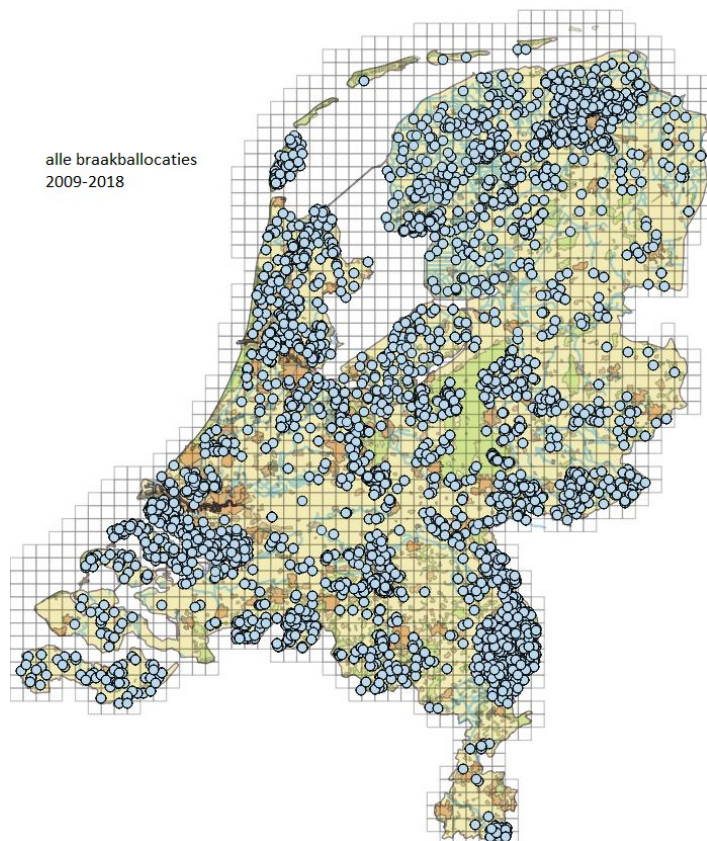
Waterspitsmuis

De waterspitsmuis kent wel een algemene verspreiding in Nederland, maar is in het ene gebied veel algemener is dan in het andere. De soort wordt goed aangetroffen in braakballen uit voor de soort geschikte gebieden.

Wanneer we kijken naar de verspreidingsdata van de waterspitsmuis vanuit het braakbalonderzoek van de afgelopen 10 jaar (figuur 3 links), dan komt een groot deel van de betere natte gebieden (zoals het lage midden van Friesland, de Vechtplassen en de natte gebieden van Noord-Holland boven het Noordzeekanaal), er goed uit. Tegelijkertijd zien we concentraties van waarnemingen van de soort in iets minder voor de hand liggende regio's, zoals Noord-Limburg en centraal Groningen. Hier zijn zeker

Figuur 1: Verspreidingsdata van grote bosmuis op grond van (links) braakbalonderzoek (rode stippen) en (rechts) losse waarnemingen (groene stippen).

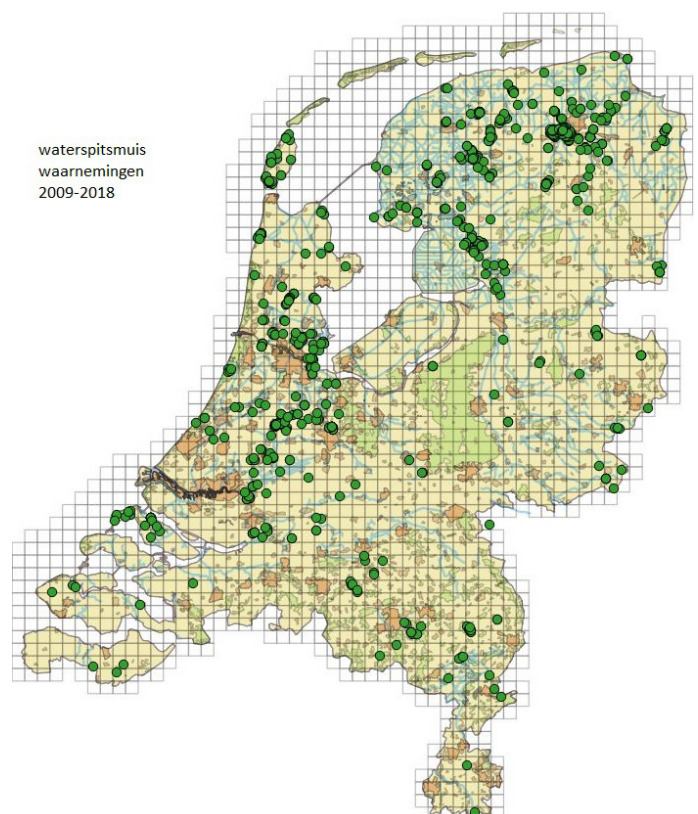
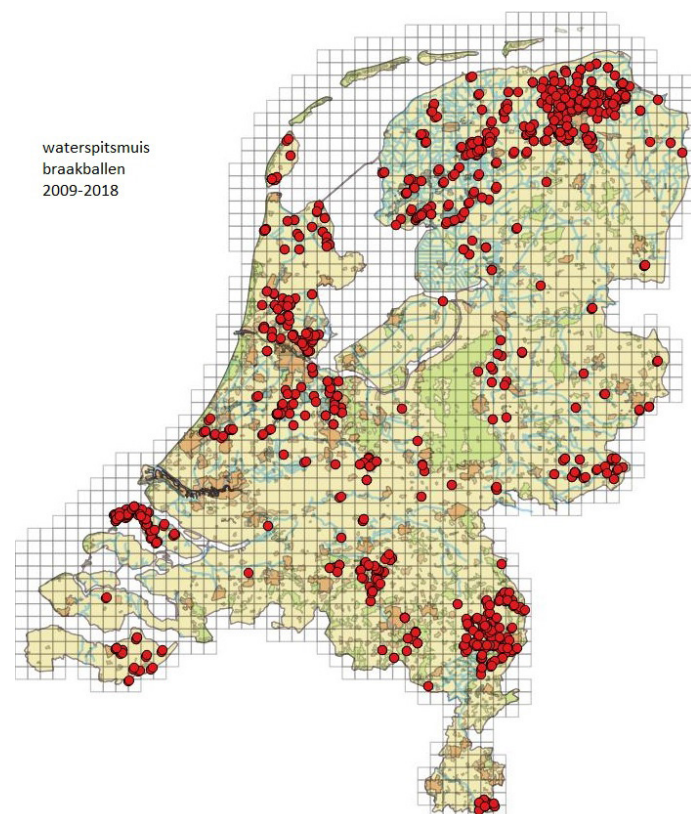
Figuur 2: Alle locaties waar braakballen zijn verzameld in de afgelopen 10 jaar.

geschikte gebieden voor de soort aanwezig, maar het geconcentreerde beeld ontstaat door het enorm aantal braakbalpartijen dat hier al jaren wordt verzameld. In tegenstelling tot de genoemde natte gebieden als de Vechtplassen, zijn de percentages waterspitsmuis in de braakbalpartijen van Groningen en Noord-Limburg over het algemeen niet hoog, maar door de massa aan partijen lijken de laatste gebieden uitermate geschikt voor waterspitsmuizen.

Wanneer we kijken naar het aantal losse waarnemingen van waterspitsmuizen in dezelfde periode (figuur 3 rechts), dan zien we globaal eenzelfde verspreidingsbeeld als vanuit het braakbalonderzoek. De vele braakbaldata worden mooi aangevuld met deze losse data. Wanneer we de twee combineren ontstaat een nog completer beeld (figuur 4).

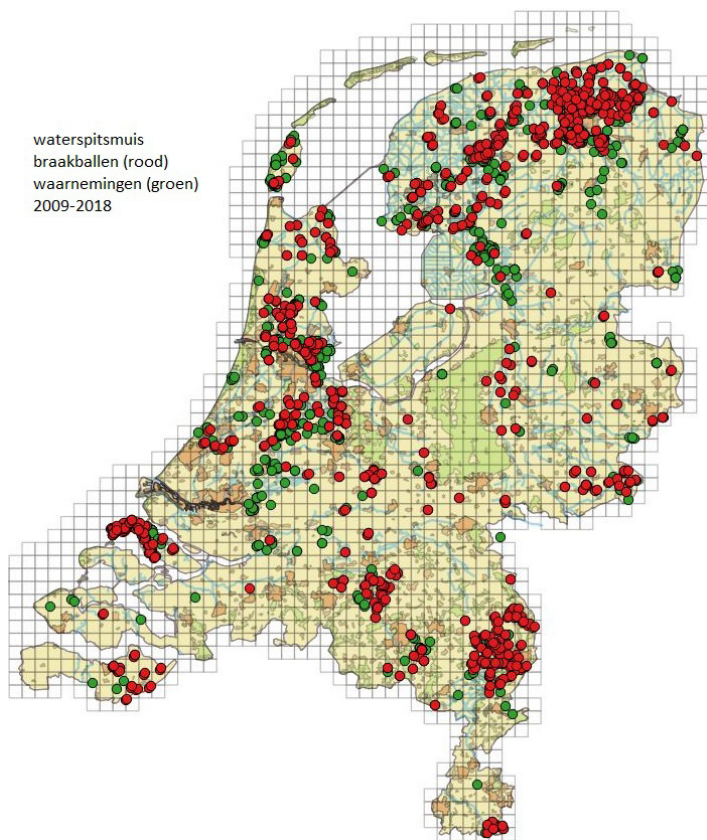
Wanneer we de waterspitsmuisdata plotten op het geheel aan braakballoccaties vanuit het onderzoek (figuur 5), dan blijkt dat er ook hier verschillende regio's te weinig worden bemonsterd. Deze witte gebieden vullen met braakbaldata is een taak voor de komende jaren.

Bovenstaande maakt duidelijk dat er blijvend behoefte is aan nieuwe braakbalpartijen. Herhalingen van bestaande partijen zijn interessant, evenals partijen van nieuwe locaties uit bekende gebieden. Maar minstens zo belangrijk zijn partijen uit die gebieden die de afgelopen 10 jaar relatief matig bemonsterd zijn

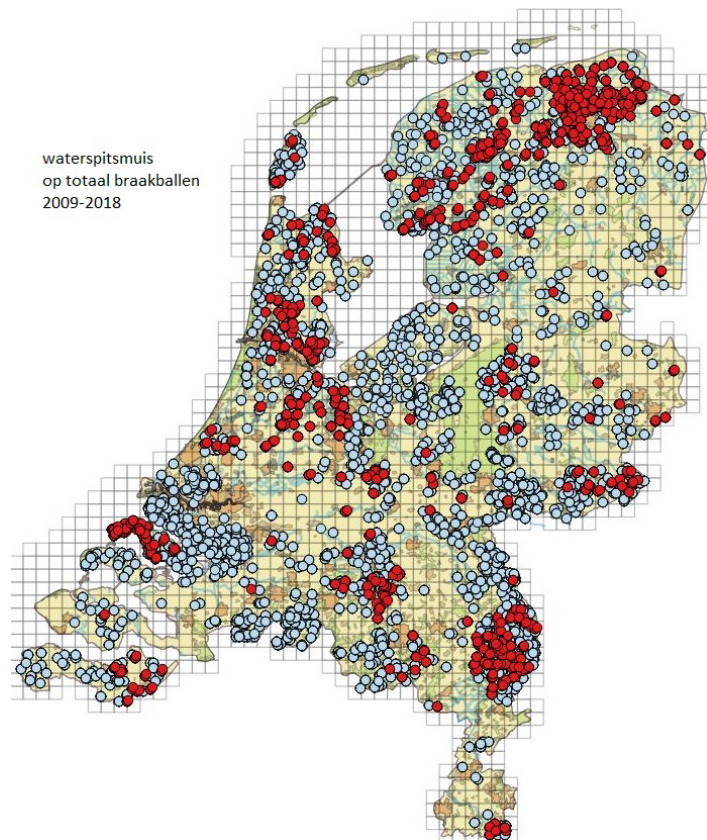

Figuur 3: Verspreidingsdata van waterspitsmuis op grond van (links) braakbalonderzoek (rode stippen) en (rechts) losse waarnemingen (groene stippen).

NEM Verspreidingsonderzoek Muizen - oktober 2018

Figuur 4: Verspreidingsdata van waterspitsmuis op grond van braakbalonderzoek (rode stippen) en losse waarnemingen (groene stippen) gecombineerd.

Figuur 5: Alle locaties waar braakballen zijn verzameld (blauwe stippen) en waar waterspitsmuizen zijn aangetroffen (rode stippen) in de afgelopen 10 jaar.

(de 'witte' gebieden in figuur 2).

Een ieder die braakbalmateriaal van kerkruilen weet te verzamelen kan dit gratis opsturen naar de Zoogdiervereniging door gebruik te maken van ons antwoordnummer (Zoogdiervereniging, Antwoordnummer 98198, 6500 VA Nijmegen).

Team VO Muizen:

[Dick Bekker](#) (landelijk coördinator), Elze Polman en Martijn van Oene